

**PREDLOG
SKRAJŠANI POSTOPEK
EVA 2019-2611-0001**

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O SOCIALNEM VARSTVU

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

1.1. Ocena stanja

14. novembra 2012 je bila v Uradnem listu Evropske unije objavljena Direktiva Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ (UL L št. 315 z dne 14. 11. 2012, str. 57), zadnjič popravljeno s Popravkom (UL L št 287 z dne 31. 10. 2015, str. 87); v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2012/29/EU, s katero se na sistemski oziroma celostni ravni ureja položaj žrtev kaznivih dejanj. Posebna pozornost se namenja zlasti ranljivim skupinam žrtev. Večji del Direktive 2012/29/EU se bo prenesel s spremembo in dopolnitvijo Zakona o kazenskem postopku. Del Direktive 2012/29/EU bo prenesen v slovensko zakonodajo s spremembo oziroma dopolnitvijo Zakona o socialnem varstvu, s katero se bo uredila podpora žrtvam kaznivih dejanj.

Namen dopolnitve Zakona o socialnem varstvu je v skladu s cilji in namenom Direktive 2012/29/EU zagotoviti, da žrtve kaznivih dejanj dobijo ustrezno podporo v obliki svetovanja, posredovanja informacij, seznanitve z možnostmi sodelovanja v kazenskem postopku in usmeritev glede teh možnosti ter po potrebi ustrezno zaščito in specialistične storitve, če gre za žrtve iz posebej ranljivih skupin.

V slovensko zakonodajo se prenašajo določbe tistih členov Direktive 2012/29/EU, s katerimi se vzpostavlja brezplačna in dostopna mreža podpore žrtvam kaznivih dejanj ter vpeljujejo storitve podpore v skladu s cilji in namenom Direktive 2012/29/EU.

Slovenski sistem že z veljavno pravno ureditvijo deloma zagotavlja podporo žrtvam kaznivih dejanj (npr. žrtvam nasilja v družini po veljavnem Zakonu o preprečevanju nasilja v družini). Prav tako se s socialnovarstvenimi programi že izvajajo nekatere specialistične storitve.

Vendar veljavna zakonodaja ne ureja podpore žrtvam kaznivih dejanj sistemsko in ne zagotavlja ustrezne podpore vsem žrtvam kaznivih dejanj ne glede na naravo kaznivega dejanja in ne glede na to, ali so kaznivo dejanje prijavile ali ne, kot to določa Direktiva 2012/29/EU. Prav tako ni ustrezno urejena podpora družinskim članom glede na namen in cilje Direktive 2012/29/EU.

Ključni cilj in namen Direktive 2012/29/EU v delu, ki se prenaša v slovenski pravni red s tem predlogom, je zagotoviti dostopno in brezplačno mrežo storitev, namenjenih vsem žrtvam kaznivih

dejanj, ki bo zajemala vse storitve, kot jih predvideva Direktiva 2012/29/EU. Hkrati naj bi se žrtvam kaznivih dejanj, ki sodijo v posebej ranljive skupine oziroma so bile žrtve težjega kaznivega dejanja, zagotovile še (dodatne) tako imenovane specialistične storitve.

Vloga centrov za socialno delo je v sistemu socialnega varstva ključna, saj so povezovalci vsega sistema socialnega varstva. Njihova vloga v skupnosti se vedno bolj krepi, med drugim so spodbujevalci novih programov in oblik delovanja, prilagojenih potrebam okolja. Centri za socialno delo poleg javnih pooblastil in socialnovarstvenih storitev izvajajo številne programe, ki blažijo stiske uporabnikov in jih v njihovem lokalnem okolju drugi izvajalci ne ponujajo. Zaznavajo nove težave in s posameznimi projekti in programi razvijajo nove oblike delovanja.

Ena ključnih nalog centrov za socialno delo je zagotavljanje podpore pri razreševanju socialnih stisk ter težav posameznikov, družin in drugih posameznih ranljivih skupin prebivalstva, kar izvajajo tudi s socialnovarstvenimi storitvami, ki so opredeljene v Zakonu o socialnem varstvu.

Treba je poudariti, da je bila oktobra 2018 kot prva od načrtovanih sprememb reorganizacije centrov za socialno delo vzpostavljena nova organizacijska struktura centrov za socialno delo. Z novo organizacijsko strukturo je bilo ustanovljenih 16 centrov za socialno delo, v lokalnem okolju pa se je ohranila že delujoča mreža centrov za socialno delo (63 enot). Socialnovarstvene storitve, ki jih izvajajo centri za socialno delo, se tako še naprej izvajajo in ostajajo dostopne na lokalni ravni. Nova socialnovarstvena storitev bo zaradi take organizacijske sheme centrov za socialno delo dostopna vsem in brezplačna.

Zato s spremembo oziroma dopolnitvijo Zakona o socialnem varstvu v delu, kjer so opredeljene socialnovarstvene storitve, širimo nabor socialnovarstvenih storitev z zagotavljanjem podpore žrtvam kaznivih dejanj.

Ob dejstvu, da bodo preostali deležniki, predvsem policija in pravosodje, zagotavljali ustrezno povezovanje in izmenjavo informacij, kot ju predvidevajo spremembe Zakona o kazenskem postopku, bodo centri za socialno delo lahko izvajali tudi novo socialnovarstveno storitev.

S predlogom novele zakona se prenašata v slovensko zakonodajo 8. in 9. člen Direktive 2012/29/EU razen drugi odstavek 8. člena.

8. člen Direktive 2012/29/EU uvaja ureditev pravice dostopa do brezplačnih splošnih (za vse žrtve) in specialističnih storitev (za žrtve s posebnimi potrebami) za pomoč in podporo žrtvam (in v določenih primerih tudi njihovim družinskim članom) pred kazenskim postopkom, med njim in ustrezen čas po njem.

Poleg tega Direktiva 2012/29/EU v 9. členu določa, da se v okviru storitev za podporo žrtvam zagotovijo vsaj informacije, ki so pomembne za uveljavljanje pravic žrtev (vključno s shemami odškodnin za poškodbe zaradi kaznivih dejanj) in pripravo na udeležbo v sojenju, ter informacije o specialističnih storitvah oziroma napotitev nanje. Direktiva 2012/29/EU predvideva tudi, da država članica zagotovi čustveno in – če je na voljo – psihološko podporo, nasvete o drugih zadevah, ki izvirajo iz kaznivega dejanja, nasvete glede sekundarne in ponovne viktimizacije, ustrahovanja in maščevanja ter o tem, kako to preprečiti. Z vidika določb Direktive 2012/29/EU je treba posebno pozornost nameniti posebnim potrebam žrtev, ki so utrpeli znatno škodo zaradi resnosti kaznivega dejanja, in jim zagotoviti vsaj varne nastanitve, če niso zagotovljene z drugimi storitvami, ter žrtvam spolnega nasilja, nasilja na podlagi spola in družinskega nasilja zagotoviti usmerjeno podporo, pomoč in svetovanje (9. člen Direktive 2012/29/EU).

V skladu z Direktivo 2012/29/EU je treba opredeliti tudi žrtev in družinske člane, saj opredelitev, izhajajoča iz Direktive 2012/29/EU, ni v skladu z opredelitvijo v slovenski zakonodaji, ki ureja to

področje (šesta alineja 144. člena ZKP, kjer je opredeljen primerljiv pojem »oškodovanec«). V skladu z Direktivo 2012/29/EU so žrtve – poleg fizične osebe, ki je utrpela kakršno koli škodo, ki jo je neposredno povzročilo kaznivo dejanje – tudi družinski člani osebe, katere smrt je bila neposredno povzročena s kaznivim dejanjem, ki so utrpeli škodo zaradi njene smrti. Za družinske člane se štejejo zakonec, oseba, ki je z žrtvijo živela v stalnem intimnem razmerju v skupnem gospodinjstvu, sorodniki v ravni vrsti, sorojenci in osebe, ki jih je žrtev preživljala oziroma jih je bila dolžna preživljati. (2. člen Direktive 2012/29/EU). Definicija družinskih članov je v skladu s predlogom novele Zakona o kazenskem postopku, v okviru katerega se prenaša večji del naveden direktive.

1.2. Razlogi za sprejem predloga zakona

Razlog za sprejetje predloga zakona je prenos Direktive 2012/29/EU in s tem uskladitev slovenske zakonodaje z zakonodajo Evropske unije. S spremembo in dopolnitvijo Zakona o socialnem varstvu se uvaja pravna podlaga oziroma pravni okvir za izvajanje 8. in 9. člena, razen drugega odstavka 8. člena, Direktive 2012/29/EU.

Slovenija je od Evropske komisije leta 2016 prejela opomin zaradi neprenosa Direktive 2012/29/EU v nacionalno zakonodajo. V odzivu je Vlada Republike Slovenije navedla, da je Direktiva 2012/29/EU (oziroma njen 8. in 9. člen) ustrezno prenesena v slovensko zakonodajo že z veljavnimi pravnimi akti, kot sta Zakon o socialnem varstvu in Zakon o preprečevanju nasilja v družini. Vendar je Slovenija novembra 2018 prejela obrazloženo mnenje Evropske komisije, da navedena člena nista ustrezno prenesena v nacionalno zakonodajo. Po proučitvi stanja in strokovnem sestanku s predstavniki Evropske komisije je bila sprejeta odločitev o spremembi in dopolnitvi Zakona o socialnem varstvu z novo socialnovarstveno storitvijo.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilj predloga sprememb in dopolnitev zakona je zagotovitev ustreznega pravnega okvira za izvajanje ciljev Direktive 2012/29/EU, določenih v 8. in 9. členu te direktive (razen drugega odstavka 8. člena). V zakonu bo opredeljen pravni okvir, medtem ko bo metodologija izvajanja nove socialnovarstvene storitve natančno opredeljena v dopolnitvah in spremembah Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev.

Specialistične storitve bodo glede na usmeritve Direktive 2012/29/EU podrobneje urejene s spremembami in dopolnitvami Pravilnika o sofinanciranju socialnovarstvenih programov.

2.2 Načela

Načelo socialne države je eno ključnih vodil pri uvajanju nove socialnovarstvene storitve. Zaščita žrtve, ustrezna splošna podpora in nadaljnja usmeritev v specialistične storitve, če se izkaže, da je žrtev zaradi svoje ranljivosti ali teže kaznivega dejanja soočena z zapletenim položajem, omogočajo vključitev žrtve v vsakodnevno družbeno življenje, kar vpliva na njen socialno-ekonomski položaj v družbi predvsem z vidika spodbujanja aktivnega sodelovanja.

Načelo nediskriminacije in dostopnosti bo izvedeno tako, da bodo novo socialnovarstveno storitev izvajali strokovni delavci v lokalnih enotah centrov za socialno delo, ki že izvajajo druge socialnovarstvene storitve. S tem bo zagotovljena brezplačna, široka in dostopna mreža na vsem ozemlju Slovenije, ki bo zaradi že pridobljenih izkušenj že na začetku delovala strokovno in bo posamezniku omogočila takojšen dostop do ustrezne podpore. Prav tako bo zaradi že pridobljenih izkušenj skupinskega dela in že vzpostavljenih povezav z drugim deležniki, ki so ključni pri izvajanju te

storitve, mogoče zagotoviti ustrezno sodelovanje in povezovanje z drugimi deležniki, predvsem policijo, pravosodnimi organi in nevladnimi organizacijami, ki izvajajo socialnovarstvene programe.

Predlog zakona poudarja tudi pomen vidnosti oziroma prepoznavnosti žrtve kaznivega dejanja in njenih potreb, saj upošteva načelo, da se pri izvršenem kaznivem dejanju upošteva tudi vidik žrtve, ki se ji mora zagotoviti ustrezna strokovna podpora.

2.3 Poglavitne rešitve

Kot izhaja iz uvodne ocene stanja, je Direktiva 2012/29/EU deloma že prenesena, vendar sta za ustrezen in celovit prenos potrebni širša sistemska rešitev in umestitev sistemske podpore žrtvam kaznivih dejanj v slovenski pravni red.

Zato se v predlogu zakonu uvaja nova socialnovarstvena storitev, ki bo na sistemski ravni zagotovila ustrezno podporo žrtvam kaznivih dejanj in njihovim družinskim članom, kot jo določa Direktiva 2012/29/EU.

Nova socialnovarstvena storitev bo zagotovila strokovno obravnavo s strokovnim svetovanjem, ki zajema prepoznavanje stiske upravičenca, seznanjanje, usmerjanje in vodenje, da bi žrtvi kaznivega dejanja omogočili ustrezno psihološko, socialno in finančno izboljšanje položaja, nastalega zaradi storjenega kaznivega dejanja, kar bo natančneje urejeno v dopolnjenem Pravilniku o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev.

V navedenem pravilniku bo jasna navezava na specialistične storitve, ki se lahko zagotavljajo s socialnovarstvenimi programi. Prav tako se lahko specialistične storitve zagotavljajo z drugimi zakoni, kot je npr. Zakon o preprečevanju nasilja v družini.

Zaradi uvedbe nove socialnovarstvene storitve bo dopolnjen tudi Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev, kjer bo nova socialnovarstvena storitev metodološko razčlenjena, njeno izvajanje pa natančno opredeljeno.

Prav tako bo dopolnjen Pravilnik o sofinanciranju socialnovarstvenih programov, kjer bo med področja, ki jih pokrivajo socialnovarstveni programi, umeščeno tudi področje podpore žrtvam kaznivih dejanj.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Novela zakona bo imela finančne posledice za državni proračun. Ocena finančnih posledic je izvedena na podlagi dejstva, da uvajanje nove socialnovarstvene storitve, s katero bo ustrezno prenesena Direktiva 2012/29/EU, pomeni novo oziroma dodatno obveznost centrov za socialno delo, saj se uvaja popolnoma nova socialnovarstvena storitev.

Dejstvo je, da z rešitvijo pomembno širimo krog oseb, ki se bodo obračale na centre za socialno delo, predvsem zaradi dejstva, da jih bodo na centre za socialno delo usmerjali tudi drugi deležniki (npr. policija). Zato bo gotovo nastalo več novih primerov, ki jih bodo na centru za socialno delo dolžni obravnavati z novo socialnovarstveno storitvijo. Za to bo treba priskrbeti dodatne ljudi, s katerimi se bo zagotovilo nemoteno izvajanje nove socialnovarstvene storitve. Izvajanje nove socialnovarstvene storitve bo terjalo tudi dodatno usposobljenost strokovnih sodelavcev ter vzpostavitev sodelovanja in usklajevanje z vsemi pomembnimi deležniki na lokalni ravni.

Iz statistike kaznivih dejanj izhaja, da je bilo v Republiki Sloveniji leta 2016 policiji prijavljenih 61.574 kaznivih dejanj. Po podatkih Ministrstva za notranje zadeve pa je bilo leta 2016 prijavljenih 42.430 žrtev kaznivih dejanj, od tega 16.390 žensk, 1649 otrok in 5014 žrtev nad 65. letom starosti. Nekatera

kazniva dejanja zaradi znatnosti zahtevajo še posebno obravnavo, posledično so žrtve teh kaznivih dejanj lahko še posebej izpostavljene visokemu tveganju za škodo. Tako smo v Republiki Sloveniji leta 2016 obravnavali 356 kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, 31 kaznivih dejanj trgovine z ljudmi, 31 umorov oziroma kaznivih dejanj s smrtjo.

Podatkov, koliko žrtev je zaprosilo za pomoč in podporo, policija ne zapisuje. Če presodijo, da je to potrebno, jih napotijo na ustrezno nevladno organizacijo, center za socialno delo ali zdravstveno ustanovo. Predvidevamo, da bodo podporo, kot jo zagotavlja nova socialnovarstvena storitev, potrebovale in iskale predvsem žrtve kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost in nasilja ter kaznivih dejanj, ki posegajo v telesno nedotakljivost žrtve.

Po podatkih, ki so bili poslani Evropski komisiji, so leta 2016 centri za socialno delo obravnavali 3665 žrtev, in sicer 2751 primerov nasilja v družini nad odraslimi in 977 nad otroki. V dveh kriznih centrih za odrasle žrtve nasilja, ki delujeta v okviru centrov za socialno delo, je bilo 253 uporabnikov.

V socialnovarstvenih programih, ki jih izvajajo nevladne organizacije, je bilo v varnih hišah in kriznih centrih 715 uporabnikov, v programih, namenjenih svetovanju, 2310 uporabnikov, pri telefonskem svetovanju pa so prejeli 3090 klicev.

Glede na statistiko kaznivih dejanj in predvsem glede na dejstvo, da sprememba Zakona o kazenskem postopku, postavlja vidik in zaščito žrtev na vidno mesto celotnega kazenskega postopka, je mogoče sklepati, da bodo žrtve in njihovi družinski člani zaradi boljše obveščenosti podporo lažje in hitreje poiskali ter tudi uporabili razpoložljive storitve. Zato je mogoče pričakovati, da se bodo žrtve in njihovi družinski člani obračali na centre za socialno delo in s tem uveljavljali pravico oziroma možnost nove socialnovarstvene storitve podpore žrtvam kaznivih dejanj.

Iz tega izhaja, da je že ob sami vzpostavitvi mreže treba zagotoviti ustrezno število usposobljenih ljudi za takojšnje izvajanje te storitve, kar od države članice pričakuje tudi Evropska komisija.

Izračun in primerjava z drugimi, primerljivimi državami članicami kaže, da bi bilo ustrezno število kadra, ki bi ga umestili med zaposlene na centrih za socialno delo, 16 novih zaposlitev strokovnih delavcev oziroma sodelavcev, ki so v skladu z zakonom (69. člen ZSV) tudi tisti, ki lahko izvajajo socialnovarstvene storitve.

Izračun predvidenih stroškov zaposlitve 16 novih delavcev znaša 480.000 EUR letno. Nove zaposlitve bodo izvedene na centrih za socialno delo glede na število prebivalstva v posamezni regiji, ki jo center za socialno delo pokriva, in glede na statistiko kaznivih dejanj v posamezni regiji.

Prav tako bo treba zagotoviti večji delež sredstev za plačilo stroškov tolmačenja, saj se nova storitev zagotavlja vsem osebam, ki so žrtve kaznivih dejanj, storjenih v Sloveniji.

Kot je razvidno iz 5. točke predloga zakona, države članice na različne načine zagotavljajo pravico dostopa do storitev za pomoč žrtvam kaznivih dejanj, prav tako zelo niha število ljudi, ki poklicno delajo na tem področju. Po podatkih, dostopnih v poročilu Agencije Evropske unije za temeljne pravice (FRA) o storitvah za podporo žrtvam kaznivih dejanj z naslovom Žrtve kaznivih dejanj v EU: obseg in narava podpore žrtvam, je položaj v primerljivih državah članicah naslednji: Madžarska ima na tem področju 48 zaposlenih, Hrvaška 13, obenem pa v vsaki državi deluje vsaj 200 prostovoljcev. Glede na to, da v Sloveniji nimamo razvite močne mreže prostovoljcev, z izjemo nevladne organizacije Beli obroč, ki bi se prek nevladnih organizacij ukvarjala z zagotavljanjem splošne podpore žrtvam kaznivih dejanj, je treba s poklicnim kadrom zagotoviti ustrezno podporo žrtvam kaznivih dejanj.

Predlog zakona nima vpliva na druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za izvajanje zakona v višini 280.000 EUR so zagotovljena na proračunski postavki 1283 v rebalansu proračuna Republike Slovenije za leto 2019.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Zakon je popolnoma prilagojen pravu Evropske unije, saj v domačo zakonodajo prenaša Direktivo 2012/29/EU.

5.2 Prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU

Pravica dostopa do storitev za pomoč žrtvam in podpora v okviru storitev za podporo žrtvam sta v državah članicah različno urejeni. Prevladujejo trije modeli:

- glavni izvajalec podpore je državno voden in financiran (model 1),
- glavni izvajalec podpore je nevladen, vendar večinoma financiran od države (model 2),
- glavni izvajalec podpore je nevladen in ni odvisen od financiranja države (model 3).

5.2.1 Irska

Irska je Direktivo 2012/29/EU uveljavila v Zakonu o kazenskem postopku (žrtve kaznivih dejanj) v letu 2017 (*Criminal Justice (Victims of Crime) Act 2017*).

Pomoč in podporo žrtvam kaznivih dejanj imajo organizirano tako, da so glavni izvajalci nevladni, vendar jih večinoma financira država (model 2). Pristojno je irsko ministrstvo za pravosodje.

Na Irskem deluje več organizacij, ki ponujajo storitve za podporo žrtvam kaznivih dejanj in njihovim družinam. Ponudijo lahko čustveno in praktično podporo, dajejo informacije o pravicah žrtev, zastopajo njihove interese in ozaveščajo javnost o žrtvah kaznivih dejanj. V nadaljevanju so nekatere storitve, ki so na voljo:

– Splošne informacije in pomoč: *The Crime Victims Helpline* zagotavlja zaupne storitve poslušanja žrtev kaznivih dejanj in podpore žrtvam kaznivih dejanj ne glede na to, kdaj se je zgodilo kaznivo dejanje. Zagotavlja tudi informacije o pravicah žrtev kaznivih dejanj in specialističnih storitvah za žrtve posameznih kaznivih dejanj, kot so nasilje v družini, spolna zloraba in posilstvo.

– Pomoč na sodišču: *Victim Support at Court (VSAC)* ponuja informacije in podporo žrtvam kaznivih dejanj, njihovim družinam in pričam. Podajajo informacije o poteku postopka na sodišču in omogočijo obisk sodne dvorane pred sojenjem. Ponujajo tudi pomoč in podporo med postopkom, vključno z udeležbo na sodišču.

– zagotavljanje spremstva in podpore za otroke, ki so udeleženi v kazenskem postopku, in njihove družine (CARI).

5.2.2 Hrvaška

Podporo žrtvam in pričam v Republiki Hrvaški usklajuje neodvisna služba za podporo žrtvam in pričam (*Samostalna služba za podršku žrtvama i svjedocima*) pri ministrstvu za pravosodje (model 1).

Žrtve in priče lahko podpora in informacije o svojih pravicah in postopkih dobijo na oddelku sodišča za podpora žrtvam in pričam.

Taki oddelki so bili ustanovljeni na sedmih županijskih sodiščih (*županijski sudovi*), in sicer v Zagrebu, Zadru, Osijeku, Vukovarju, Splitu, Sisku in na Reki. Oddelki žrtvam (in pričam) ter osebam, ki jih spremljajo, zagotavljajo čustveno podporo, uporabne informacije in informacije o pravicah. Podpora zagotavljajo tudi oddelki pristojnih občinskih sodišč in sodišč za prekrške (*općinski in prekršajni sudovi*).

Žrtve lahko informacije o svojih pravicah in vrstah pomoči, ki so jim na voljo, dobijo na brezplačni telefonski številki državnega klicnega centra za žrtve kaznivih dejanj in prekrškov. Žrtvam in pričam zagotavlja podpora in informacije o njihovih pravicah tudi ministrstvo za pravosodje.

Neodvisna služba za podpora žrtvam in pričam zagotavlja podpora in informacije pričam in žrtvam, pozvanim prek mednarodne pravne pomoči (vključno s pričami vojnih zločinov).

Pričam, ki so pozvane k pričanju na sodišču v Republiki Hrvaški, ali hrvaškim pričam, ki so pozvane na sodišče v tujini, se pošljejo informativna pisma.

Pričam vojnih zločinov se zagotavlja fizična zaščita, kadar je to potrebno, ter pomoč za pripravo na pot in nastop pred pristojnim pravosodnim organom (pričam in drugim strankam, ki so pozvane na zaslišanje v kazenskih postopkih v zvezi z vojnimi zločini pred pristojnimi pravosodnimi organi v Republiki Hrvaški ali zunaj nje, kadar je taka podpora povezana z zaprosilom za mednarodno pravno pomoč).

5.2.3 Madžarska

Na Madžarskem je država edini ponudnik storitev za pomoč in podpora žrtvam kaznivih dejanj (model 1). Okrožni uradi tamkajšnje službe za podpora žrtvam ponujajo informacije o pravicah žrtv in obveznostih v kazenskem postopku, o razpoložljivih storitvah in pomoči, ki jo ponujajo vladni in nevladni ponudniki storitev, in o preprečevanju ponovne viktimizacije.

Naloge v zvezi z zaščito žrtv in pravno pomočjo na državni ravni izvajajo vladni uradi v glavnem mestu in 19 okrožjih. Za žrtve kaznivih dejanj je zagotovljena brezplačna individualizirana pomoč, v okviru katere prejmejo:

- informacije o svojih pravicah in možnostih;
- čustveno podporo;
- praktično pomoč in pravno svetovanje v preprostih zadevah;
- potrditev statusa žrtve;
- lahko tudi takojšnjo denarno pomoč, če v petih dneh od dneva, ko je bilo storjeno zadevno kaznivo dejanje, vložijo prošnjo.

Žrtve kaznivih dejanj se lahko obrnejo tudi na nevladne organizacije, na primer na:

- dobrodelno organizacijo WHITE RING, ki je članica organizacije *Victim Support Europe* ter zagotavlja finančno, pravno, psihološko in drugo podpora in pomoč žrtvam kaznivih dejanj ter njihovim sorodnikom, zlasti tistim, ki jo potrebujejo zaradi svojega socialnega položaja;
- državno telefonsko službo za informacije za osebe v stiski (*Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat*), ki zagotavlja pomoč žrtvam nasilja v družini, prostitucije, trgovine z ljudmi in otrokom, ki so bili žrtve zlorab, ter lahko, kadar je to potrebno, poskrbi za njihovo nastanitev;

- reševalno službo ESZTER (*ESZTER Alapítvány és Ambulancia*), ki je nevladna organizacija in zagotavlja brezplačno psihološko obravnavo in rehabilitacijo za zlorabljene in travmatizirane otroke in odrasle ter pravne informacije in nasvete;
- združenje za pravice žensk NANE, nevladno organizacijo, ki upravlja brezplačno telefonsko linijo za pomoč in zagotavlja osebno pravno pomoč ter psihološko in socialno svetovanje za odrasle in mladoletne žrtve nasilja v družini.

Policija pisno obvesti žrtev kaznivega dejanja o ustrezni službi za podporo žrtvam in o možnostih za podporo žrtvam ter na zahtevo izda potrebno potrdilo.

5.2.4 Belgija

V Belgiji večinoma vse splošne storitve za podporo žrtvam kaznivih dejanj podpira država (model 1). Zvezna javna služba za pravosodje (*Dienst Slachtofferonthaal*, storitev *d' accueil des victimes*) je največja služba za pomoč in podporo žrtvam kaznivih dejanj, ki deluje pod okriljem ministrstva za pravosodje in jo financira država. Hkrati ponujajo pomoč in podporo tudi nevladne organizacije, ki jih prav tako vsaj delno financira država.

Pomoč žrtvam temelji na treh stebrih:

1. zagotavljanje informacij od policije in pravosodnih organov;
2. odškodnina za moralne in telesne poškodbe;
3. priprava ukrepov za podporo žrtvam za posebna kazniva dejanja, kot so rasizem, trgovina z ljudmi in fizično ali spolno nasilje.

Poleg zvezne javne službe ima Belgija 25 centrov za socialno delo (*Centra Algemeen Welzijnswerk* — CAWs), od katerih ima vsak oddelek, ki pomaga žrtvam nasilja.

Centri:

- so prek podpornega organa, ki se imenuje *Steunpunt Algemeen Welzijnswerk*, člani mreže *Victim Support Europe*;
- so odprti za vse, ki imajo vprašanje ali težavo;
- zagotavljajo službo za pomoč žrtvam v Flandriji in Bruslju;
- ponujajo psihosocialno pomoč žrtvam in njihovim družinam, preživelim svojcem ljudi, ki so storili samomor, žrtvam katastrof in njihovim družinam ter žrtvam prometnih nesreč in njihovim družinam;
- zagotavljajo psihološko, praktično in pravno pomoč žrtvam.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic:

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Sam predlog zakona ne uvaja novih postopkov in administrativnih bremen. Vendar uvedba nove storitve za centre za socialno delo prinaša nove delovne naloge (tako vsebinske, kot administrativne), saj bo treba vsako izvedeno storitev vpisovati v zbirko socialnih podatkov (BSP). Zato bo treba zbirko socialnih podatkov (BSP), kamor strokovni delavci zapisujejo opravljena javna pooblastila, naloge po zakonu in storitve, ustrezno dopolniti. Zapisovanje je potrebno zaradi vodenja statistike in nadaljnje analize.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima posledic glede obveznosti strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

Predlog zakona nima posledic za okolje, prostor ali varstveni vidik.

6.3 Presoja posledic na gospodarstvo:

Predlog zakona nima posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

Posledice za socialno področje so razvidne v gradivu.

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja:

Predlog zakona nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Predlog nima posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Sprejeti predpis se bo izvajal na centrih za socialno delo.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

V zvezi z zakonom ni drugih pomembnih okoliščin.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Rešitve zakona so bile 19. 12. 2018 predstavljene vsem direktorjem regijskih centrov za socialno delo.

Vsebina nove socialnovarstvene storitve je bila predstavljena tudi strokovnemu svetu za socialno varstvo.

Dne 14. 1. 2019 je bilo delovno gradivo predloga zakona objavljeno na spletni strani E-demokracija.

Gradivo je bilo poslano neposredno v strokovno usklajevanje naslednjim subjektom:

- vršilec dolžnosti direktorjev centrov za socialno delo,
- Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije,
- Socialni zbornici Slovenije,
- Inštitutu Republike Slovenije za socialno varstvo,
- Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani ter
- Društvu socialnih delavk in delavcev Slovenije.

Do izteka javne obravnave, to je do dne 11. 2. 2019, so pripombe podali:

- Center za socialno delo Koroška,
- Društvo socialnih delavk in delavcev Slovenije,
- Socialna zbornica Slovenije in
- Skupnost centrov za socialno delo Slovenije.

Predloge in pripombe, prejete v času javne obravnave, so bile upoštevane v največji možni meri.

Ključna sprememba je bila v zvezi z osebno veljavnostjo nove socialnovarstvene storitve podpore žrtvam kaznivih dejanj, v delu ki se naša na družinske člane. Besedilo je usklajeno s predlogom Zakona o kazenskem postopku, s katerim se prenaša večji del Direktive 2012/29/EU.

Upoštevan ni bil predlog širitve kroga družinskih članov, ki bi sledila Zakonu o preprečevanju nasilja v primeru nove socialnovarstvene storitve, so namreč do podpore upravičene tudi žrtve katerega koli kaznivega dejanja, katerega posledica je smrt. Tako bo potrebno novo socialnovarstveno storitev podpore žrtvi kaznivega dejanja zagotoviti tudi družinskemu članu, katerega sorodnik je preminil v prometni nesreči, ki jo je povzročil alkoholizirani voznik ali katerega sorodnik je bil umorjen ob izvedbi rop. Za kaznivo dejanje nasilja v družini pa se bo za obravnavo in pomoč žrtvi kaznivega dejanja uporabil specialni zakon, torej Zakon o preprečevanju nasilja v družini.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi predloga zakona zunanji strokovnjak oziroma pravna oseba ni sodelovala.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES:

- mag. Ksenija Klampfer, ministrica,
- Breda Božnik, državna sekretarka,
- Tilen Božič, državni sekretar,
- mag. Barbara Tiselj, v. d. generalne direktorice,
- Špela Isop, namestnica generalne direktorice,
- Jana Lovšin, sekretarka.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg in 31/18 – ZOA-A) se za 1. členom doda nov 1.a člen, ki se glasi:

»1.a člen

S tem zakonom se prenaša v slovenski pravni red Direktiva 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ (UL L št. 315 z dne 14. 11. 2012, str. 57) zadnjič popravljena s Popravkom (UL L št. 287 z dne 31. 10. 2015, str. 87) v delu, ki se nanaša na zagotavljanje podpore žrtvam kaznivih dejanj.«.

2. člen

V 11. členu se v prvem odstavku za 2. točko doda nova 3. točka, ki se glasi:

»3. podpora žrtvam kaznivih dejanj,«, dosedanje 3., 4., 5. in 6. točka pa postanejo 4., 5., 6. in 7. točka.

V drugem odstavku se besedilo »4. in 5.« nadomesti z besedilom »4., 5. in 6.«.

3. člen

Za 14. členom se doda nov 14.a člen, ki se glasi:

»14.a člen

Podpora žrtvam kaznivih dejanj po tem zakonu zajema strokovno podporo in strokovno svetovanje osebi, ki ji je kaznivo dejanje neposredno povzročilo kakršnokoli škodo.

Strokovna podpora zajema prepoznavanje stiske upravičenca, seznanjanje in usmerjanje. Strokovna podpora in strokovno svetovanje se izvajata z namenom, da bi žrtvi kaznivega dejanja omogočili ustrezno psihološko, socialno in finančno izboljšanje položaja, nastalega zaradi storjenega kaznivega dejanja.

Upravičenec, do storitve podpore žrtvam kaznivih dejanj je lahko vsakdo, ki je žrtev kaznivega dejanja, storjenega v Republiki Sloveniji, ne glede na to, ali je kaznivo dejanje prijavil. Kadar je kaznivo dejanje storjeno izven ozemlja Republike Slovenije, je upravičenec oseba, ki ima v Republiki Sloveniji stalno ali začasno prebivališče.

Kadar je neposredna posledica kaznivega dejanja smrt osebe, se za upravičence do podpore iz prejšnjega odstavka štejejo tudi njen zakonec oziroma oseba, s katero je živel v zunajzakonski skupnosti, njeni krvni sorodniki v ravni vrsti, njen posvojenec ali posvojitelj, njeni bratje in sestre ter osebe, ki jih je preživljala oziroma jih je bila dolžna preživljati.«.

4. člen

V 42. členu se v prvem odstavku doda nova četrta alineja, ki se glasi:
» - podpora žrtvam kaznivih dejanj;«.

Dosedanje četrta, peta in šesta alineja postanejo peta, šesta in sedma alineja.

5. člen

V 43. členu se v prvem odstavku za besedilom »za osebno pomoč,« doda besedilo »za podporo žrtvam kaznivih dejanj,«.

6. člen

V 49. členu se v drugem odstavku za besedilom »osebne pomoči,« doda besedilo »podpore žrtvam kaznivih dejanj,«.

7. člen

V 98. členu se v prvem odstavku doda nova štirinajsta alineja, ki se glasi:
» - podpora žrtvam kaznivih dejanj;«.

Dosedanji štirinajsta in petnajsta alineja postaneta petnajsta in šestnajsta alineja.

8. člen

V 100. členu se v prvem odstavku za besedilom »prve socialne pomoči« dodata vejica in besedilo »podpore žrtvam kaznivih dejanj«.

9. člen

V 101. členu se v prvem odstavku številka »5« nadomesti s številko »6«.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

10. člen

Minister, pristojen za socialno varstvo, v treh mesecih od uveljavitve tega zakona uskladi Pravilnik o standardih in normativih socialno varstvenih storitev (Uradni list RS, št. 45/10, 28/11, 104/11, 111/13, 102/15 in 76/17) z novim 14.a členom zakona.

11. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne tri mesece po njegovi uveljavitvi. Do takrat se uporablja Zakon o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg in 31/18 – ZOA-A).

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Zaradi delnega prenosa Direktive 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ se doda nov člen.

K 2. členu

Zaradi uvedbe nove socialnovarstvene storitve se v členu, kjer so navedene vse socialnovarstvene storitve, doda navedba nove socialnovarstvene storitve.

K 3. členu

Centri za socialno delo izvajajo socialnovarstvene storitve. Osnovni socialnovarstveni storitvi, prva socialna pomoč in osebna pomoč, sta namenjeni vsem osebam, ki so v socialni stiski. Vendar 8. in 9. člen Direktive 2012/29/EU določata, da mora biti vzpostavljen sistem oziroma mreža, prek katere je zagotovljen neposreden dostop do brezplačnih storitev pomoči oziroma podpore žrtvam kaznivih dejanj. Iz tega sledi, da je treba vsem žrtvam kaznivih dejanj zagotoviti širšo podporo, kot jo omogočata navedeni socialnovarstveni storitvi. Direktiva 2012/29/EU tudi določa, da splošna podpora žrtvi kaznivega dejanja vključuje nekatere aktivnosti, ki niso zagotovljene v okviru obstoječih socialnovarstvenih storitev. Direktiva 2012/29/EU države članice tudi usmerja k zagotavljanju dodatne podpore prek specialističnih storitev, ki se bodo zagotavljale s socialnovarstvenimi programi.

Splošna podpora žrtvam kaznivih dejanj izhaja iz zagotavljanja strokovne podpore, ki zajema prepoznavanje stiske upravičenca, seznanjanje, usmerjanje in strokovno svetovanje, da bi žrtvi kaznivega dejanja omogočili ustrezno psihološko, socialno in ekonomsko izboljšanje položaja, nastalega zaradi storjenega kaznivega dejanja.

Strokovna podpora se zagotavlja v primeru da je oseba utrpela kakršno koli škodo, ki izvira neposredno iz kaznivega dejanja. Škoda je glede na določbo direktive lahko fizična, duševna ali čustvena ter finančna.

V skladu z Direktivo 2012/29/EU je pojem »žrtev« kot upravičenec do storitve razširjen.

2. člen Direktive 2012/29/EU opredeljuje pojem »žrtev« kot:

- **fizično osebo**, ki je utrpela kakršno koli škodo, ki jo je neposredno povzročilo kaznivo dejanje,
- **družinskega člana** osebe, katere smrt je bila neposredno povzročena s kaznivim dejanjem, ki je utrpel škodo zaradi njene smrti.

Družinski člani so obravnavani kot posredne žrtve. Za družinske člane se štejejo zakonec, oseba, ki z žrtvijo živi v stalnem intimnem razmerju v skupnem gospodinjstvu na trdni in trajni podlagi, sorodniki v ravni vrsti, sorojenci in osebe, ki jih žrtev vzdržuje, kot določa nacionalno pravo.

Direktiva 2012/29/EU sledi cilju, da se kot žrtev obravnava vsaka oseba ne glede na to, ali je bil storilec odkrit, prijet, kazensko preganjan ali obsojen, ter ne glede na družinske povezave med njima. Mogoče je, da so tudi družinski člani žrtve oškodovani zaradi kaznivega dejanja. Zaradi zločina utegnejo biti prizadeti zlasti družinski člani osebe, ki je umrla neposredno za posledicami kaznivega dejanja. Taki družinski člani, ki so posredne žrtve kaznivega dejanja, morajo biti prav tako upravičeni do zaščite oziroma do ustrezne pomoči in podpore.

Predlog Zakona o kazenskem postopku, ki tudi prenaša Direktivo 2012/29/EU, uporablja termin »oškodovanec«, vendar z vidika vsebine Zakona o socialnem varstvu termin ni ustrezen za uporabo v socialnem varstvu, zato se uporabi izraz slovenskega prevoda Direktive 2012/29/EU »žrtev«.

Direktiva 2012/29/EU določa tudi, da države članice v okviru splošnih storitev zagotovijo informacije, nasvete in podporo, ki so pomembni za uveljavljanje pravic žrtev (vključno s shemami odškodnin za poškodbe zaradi kaznivih dejanj), pripravo na udeležbo v sojenju, informacije o specialističnih storitvah oziroma napotitev na specialistične storitve, čustveno in – če je na voljo – psihološko podporo, nasvete o drugih zadevah, ki izvirajo iz kaznivega dejanja, nasvete glede sekundarne in ponovne viktimizacije, ustrahovanja in maščevanja ter o tem, kako to preprečiti.

Poleg tega direktiva daje poseben poudarek tudi razvoju specialističnih storitev, ki naj bi jih država zagotavljala predvsem žrtvam s posebnimi potrebami po zaščiti, za skupino oseb, ki so najranljivejše oziroma so bile žrtve najhujših kaznivih dejanj.

Z oblikovanjem nove socialnovarstvene storitve se prenaša v slovenski pravni red 8. člen Direktive 2012/29/EU razen drugi odstavek navedenega člena.

Z uveljavitvijo nove socialnovarstvene storitve bomo prek centrov za socialno delo zagotovili dostopno in široko mrežo ter brezplačno možnost zagotavljanja navedene storitve ne glede na to, ali je žrtev prijavila kaznivo dejanje ali ne.

Glede na zahtevo 9. člena Direktive 2012/29/EU in na splošno sestavo obstoječih socialnovarstvenih storitev je nova socialnovarstvena storitev prenesena v predlog zakona, glede na že obstoječe socialno varstvene storitve ter nadalje v okviru sprememb Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev razdelana na ključne vsebinske in postopkovne dele ter tako povzema aktivnosti in ukrepe, kot jih predvideva Direktiva 2012/29/EU.

Standardi in normativi, v okviru katerih se bo izvajala nova socialnovarstvena storitev, bodo del sprememb in dopolnitev Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev.

Del nove socialnovarstvene storitve je tudi seznanitev osebe s primernimi specializiranimi programi in usmerjanje vanje oziroma seznanjanje upravičenca z možnostmi, ki jih ti specializirani programi ponujajo. V okviru teh programov se bo žrtvi kaznivega dejanja zagotovila ustrezna specialistična podpora oziroma specialistične storitve, ki jih predvideva direktiva.

Specialistična podpora se bo zagotavljala predvsem v okviru izvajanja socialnovarstvenih programov in v okviru drugih veljavnih zakonskih rešitev, kot je Zakon o preprečevanju nasilja v družini. Velik del ključnih vidikov specialistične podpore, ki jo predvideva direktiva, je že danes dostopen z izvajanjem socialnovarstvenih programov (npr. zagotavljanje ustreznih začasnih namestitev žrtvam kaznivih dejanj, ki potrebujejo tako namestitev zaradi viktimizacije ali groženj ali ustrahovanja). Prav tako se za podporo žrtvam kaznivih dejanj, ki so žrtve nasilja v družini, uporabljajo Zakon o preprečevanju nasilja v družini in ukrepi, uvedeni s tem zakonom, ki spadajo v okvir specialistične podpore.

Kljub dejstvu, da z že obstoječimi socialnovarstvenimi programi pokrivamo ključne zahteve direktive glede specialistične podpore, bo spremenjen tudi Pravilnik o sofinanciranju socialnovarstvenih programov. V 2. členu, ki opredeljuje področja socialnovarstvenih programov, bo dodano novo področje, in sicer specialistična podpora žrtvam kaznivih dejanj (če ni zagotovljena s preostalimi socialnovarstvenimi programi). S tem bo prenos Direktive 2012/29/EU v celoti ustrezal njenim ciljem in namenom.

K 4. členu

Navedene storitve v okviru javne službe na področju socialnega varstva se dopolnjujejo z navedbo nove socialnovarstvene storitve.

K 5. členu

Med navedene storitve, za katere država zagotavlja mrežo javne službe, se doda nova socialnovarstvena storitev.

K 6. členu

Med storitvami, ki jih opravljajo centri za socialno delo, se navede tudi nova socialnovarstvena storitev.

K 7. členu

Nova socialnovarstvena storitev podpora žrtvam kaznivih dejanj bo financirana iz proračuna Republike Slovenije, zato se spreminja navedeni člen, tako da se doda nova storitev.

K 8. členu

V skladu z Direktivo 2012/29/EU se vzpostavlja brezplačna in dostopna mreža podpore žrtvam kaznivih dejanj, zato se navedena storitev dodaja med storitve, ki so za vse upravičence brezplačne.

K 9. členu

Metodologijo za oblikovanje cen nove socialno varstvene storitve – podpora žrtvam kaznivih dejanj, bo predpisal minister, pristojen za socialno varstvo. Tako kot je določeno za že obstoječe socialno varstvene storitve iz 1. do 5. točke obstoječega 11. člena, se med navedene socialno varstvene storitve dodaja nova storitev.

K 10. členu

V Pravilniku o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev je treba novo storitev metodološko razčleniti in njeno izvajanje natančno opredeliti na način, kot so razčlenjene in opredeljene že obstoječe socialno varstvene storitve.

K 11. členu

Predlog člena določa začetek veljavnosti in uporabe tega zakona. Zakon bo pričel veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, medtem ko se bo začel uporabljati tri mesece po uveljavitvi. S takim pristopom bomo zagotovili časovno ustrezen prenos direktive, obenem pa zagotovili dovolj časa, da se pripravijo in sprejmejo dopolnitve Pravilnika o standardih in normativih socialno varstvenih storitev, potrebne za izvajanje nove storitve.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

11. člen

Storitve, namenjene odpravljanju socialnih stisk in težav so:

1. prva socialna pomoč,
2. osebna pomoč,
3. pomoč družini,
4. institucionalno varstvo,
5. vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji,
6. pomoč delavcem v podjetjih, zavodih ter pri drugih delodajalcih.

Storitve iz 1., 2., 3., 4. in 5. točke prejšnjega odstavka se izvajajo po normativih in standardih, ki jih predpiše minister, pristojen za socialno varstvo.

42. člen

Javna služba na področju socialnega varstva obsega naslednje storitve:

- socialno preventivo;
- prvo socialno pomoč;
- osebno pomoč;
- pomoč družini za dom in na domu;
- institucionalno varstvo;
- vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji.

Merila, po katerih se določa obseg javne službe za posamezne storitve iz prejšnjega odstavka, določa socialno varstveni program.

43. člen

Država zagotavlja mrežo javne službe za socialno preventivo, za prvo socialno pomoč, za osebno pomoč, za pomoč družini za dom, za institucionalno varstvo iz 16. člena tega zakona ter za vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji.

Občina zagotavlja mrežo javne službe za pomoč družini na domu.

49. člen

Center za socialno delo opravlja naloge, ki so centrom za socialno delo z zakonom poverjene kot javna pooblastila, in naloge, ki jih centrom za socialno delo nalagajo drugi predpisi.

Center za socialno delo opravlja storitve socialne preventive, prve socialne pomoči, osebne pomoči, pomoči družini za dom in organizira skupnostne akcije za socialno ogrožene skupine prebivalstva.

Center za socialno delo izvaja krizno namestitev. Krizna namestitev je namestitev posameznika, ki nujno potrebuje takojšnjo pomoč zaradi nasilja v družini ali zaradi drugih okoliščin, ki povzročajo neposredno ogroženost in stisko osebe. Krizna namestitev je kratkotrajna in se izvaja v kriznem centru, ki izvaja storitev prve socialne pomoči, osebne pomoči, nudi sprejem in oskrbo uporabnikov, nudi zatočišče, pripravi ukrepe za vrnitev v domače okolje ali drugo obliko, ki nadomešča domače okolje in sodeluje s centri za socialno delo, vzgojno-izobraževalnimi zavodi in javnimi zavodi s področja zdravstva, policijo ter drugimi državnimi organi in organizacijami, ki so pristojne za obravnavo otrok in mladostnikov.

Center za socialno delo opravlja nalogo interventne službe, ki posreduje v vseh nujnih in neodložljivih primerih na podlagi obvestila policije v primerih ogroženosti otroka, zaznanega nasilja v družini, kadar oseba, ki nima popolne poslovne sposobnosti, ostane brez varstva in oskrbe ali gre za starejšo osebo, ki je brez svojcev in se znajde v hudi stiski.

Za občino lahko center za socialno delo opravlja storitve pomoči družini na domu.

S ciljem zmanjševanja neenakosti v zdravju, učinkovite identifikacije ranljivih skupin in njihovega vključevanja v preventivne programe zdravstvenega varstva, se center za socialno delo ob izvajanju socialno varstvenih storitev povezuje s pristojnimi organi, organizacijami in nevladnimi organizacijami. Povezovanje poteka na podlagi skupnostnega pristopa in protokolov sodelovanja, ki jih pripravijo pristojna ministrstva.

Center za socialno delo lahko opravlja tudi druge storitve in naloge, če je to potrebno zaradi odpravljanja socialnih stisk in težav v posameznem okolju.

Center za socialno delo je učna baza za prakso študentov socialnega dela.

98. člen

Iz proračuna Republike Slovenije se financirajo:

- dejavnosti, potrebne za delovanje in razvoj sistema socialnega varstva iz 6. člena tega zakona;
- socialna preventiva;
- prva socialna pomoč;
- pomoč družini za dom;
- izvrševanje javnih pooblastil;
- institucionalno varstvo iz 16. člena tega zakona, razen stroškov storitev v zavodih za odrasle, kadar je upravičenec oziroma drug zavezanec delno ali v celoti oproščen plačila;
- vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji;
- krizna namestitve;
- interventna služba;
- investicije v socialno varstvene zavode;
- skupne naloge socialnega varstva iz programa, ki ga vsako leto določi državni zbor;
- naloge socialne zbornice iz drugega odstavka 77. člena tega zakona;
- osebna pomoč;
- naloge, ki jih skupnosti iz 68.a člena tega zakona opravljajo kot javno pooblastilo;
- javni socialnovarstveni programi, razvojni in eksperimentalni socialnovarstveni programi, pomembni za državo in sodelovanje z nevladnimi organizacijami.

Ne glede na določbe tega zakona se iz proračuna Republike Slovenije financirajo tudi stroški storitev v zavodih za odrasle, če upravičenec pred prijavo stalnega prebivališča na podlagi dokončne odločbe upravne enote, izdane v postopku ugotavljanja stalnega prebivališča skladno z zakonom, ki ureja prijavo prebivališča, na naslovu nastanitvenega centra ali na naslovu zavoda, v katerem je nastanjen, v Republiki Sloveniji ni imel prijavljenega stalnega prebivališča.

100. člen

Upravičenci in drugi zavezanci so dolžni plačati vse po tem zakonu opravljene storitve, razen storitev socialne preventive, prve socialne pomoči in institucionalnega varstva v socialno varstvenih zavodih za usposabljanje, ki so za vse upravičence brezplačne.

Prejemniki trajne denarne socialne pomoči in prejemniki nadomestila za invalidnost po zakonu o družbenem varstvu odraslih telesno in duševno prizadetih oseb (Uradni list SRS, št. 41/83) so oproščeni plačila vseh storitev razen storitev institucionalnega varstva po prvem odstavku 16. člena tega zakona.

Vlada Republike Slovenije predpiše merila, po katerih se za upravičence in druge zavezance delno ali v celoti določajo oprostitve pri plačilu storitev.

Na zahtevo upravičenca do socialno varstvene storitve odloči o delni ali celotni oprostitvi plačila storitve center za socialno delo, v skladu z merili iz prejšnjega odstavka.

Center za socialno delo lahko upravičencu oziroma zavezancu določi višjo oprostitvev, kot bi jo določil po merilih iz tretjega odstavka tega člena, če upravičenec storitev nujno potrebuje in bi prišlo do ogrožanja njegovega zdravja ali življenja, če mu storitev ne bi bila omogočena, ali če to narekujejo posebne socialne razmere ali iz drugih pomembnih razlogov v korist upravičenca oziroma zavezanca.

V primeru vložitve zahteve za oprostitvev plačila storitve center za socialno delo o oprostitvi plačila in določitvi prispevka upravičenca in zavezanca oziroma občine k plačilu oziroma doplačilu storitve odloči za obdobje od dneva začetka izvajanja storitve dalje, v primeru sprememb med izvajanjem storitve pa s prvim dnem naslednjega meseca po dnevu nastanka spremembe.

Stroške v zvezi s storitvami iz 18. člena tega zakona krije podjetje, zavod ter druga organizacija, ki te storitve zagotavlja.

Center za socialno delo lahko za upravičenca do institucionalnega varstva določi oprostitev po merilih iz tretjega odstavka tega člena tudi v primeru, ko je bila upravičencem zagotovljena nadomestna oblika bivanja in oskrbe izven mreže javne službe.

101. člen

Metodologijo za oblikovanje cen storitev iz 1. do 5. točke 11. člena tega zakona predpiše minister, pristojen za socialno varstvo.

V skladu z metodologijo iz prejšnjega odstavka določi ceno storitve organ upravljanja pravne osebe oziroma sama fizična oseba.

K cenam storitve daje soglasje ministrstvo, pristojno za socialno varstvo, razen k cenam storitve pomoči družini na domu, h katerim daje soglasje pristojni občinski organ.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

Vlada Republike Slovenije predlaga, da se zakon obravnava po skrajšanem postopku v skladu s 142. členom Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 80/13 in 38/17), saj gre za nujno uskladitev zakona s pravom Evropske unije.

Republika Slovenija bi morala Direktivo 2012/29/EU v slovenski pravni red prenesti do 16. novembra 2015. Stališče ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je bilo, da sta pomoč in podpora žrtvam kaznivih dejanj že ustrezno urejeni v slovenskem pravnem redu v okviru storitve prva socialna pomoč in v Zakonu o preprečevanju nasilja v družini. Iz obrazloženega mnenja Evropske komisije iz novembra 2018 izhaja, da veljavna zakonodaja ne zagotavlja ustrezne in dostopne podpore vsem žrtvam kaznivih dejanj, kot to izhaja iz Direktive 2012/29/EU. Evropska komisija je Sloveniji določila nov rok za prenos Direktive 2012/29/EU, in sicer 9. april 2019. Da bo v določenem roku sprejet predlog zakona in s tem ustrezno prenesena Direktiva 2012/29/EU, predlagamo skrajšani postopek, saj gre za uskladitev slovenske zakonodaje s pravom Evropske unije.

VI. PRILOGE

- **Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev**

Na podlagi drugega odstavka 11. člena Zakona o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg in 31/18 – ZOA-A) ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti izdaja

Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev

1. člen

V Pravilniku o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev (Uradni list RS, št. 45/10, 28/11, 104/11, 111/13, 102/15 in 76/17) se za 1. členom doda nov 1.a člen, ki se glasi:

»S tem pravilnikom se prenaša v slovenski pravni red Direktiva 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ, (UL L št. 315 z dne 14. 11. 2012, str. 57) zadnjič popravljeno s Popravkom (UL L št 287 z dne 31. 10. 2015, str. 87) v delu, ki se nanaša na zagotavljanje podpore žrtvam kaznivih dejanj.«.

2. člen

V 1. členu se za 2. točko doda nova 3. točka, ki se glasi:

»3. podpora žrtvam kaznivih dejanj«, dosedanje 3., 4., in 5. točka postanejo 4., 5., in 6. točka.

3. člen

Za 4. členom se doda nov 4.a člen, ki se glasi:

»4.a člen

Podpora žrtvam kaznivih dejanj

a) Opis storitve

Podpora žrtvam kaznivih dejanj zajema strokovno svetovanje osebam, ki so žrtve kaznivih dejanj in zaradi nad njimi izvršenega kaznivega dejanja potrebujejo strokovno podporo.

Strokovna podpora zajema prepoznavanje stiske upravičenca, seznanjanje, usmerjanje in strokovno svetovanje, da bi žrtvi kaznivega dejanja omogočili ustrezno psihološko, socialno in izboljšanje položaja, nastalega zaradi storjenega kaznivega dejanja.

b) Upravičenci

Upravičenci so vse žrtve kaznivega dejanja, ki so zaradi povzročenega kaznivega dejanja utrpel kakršno koli škodo, katere smrt je bila neposredno povzročena s kaznivim dejanjem. Za družinske

člane se štejejo zakonec oziroma oseba, s katero je žrtev kaznivega dejanja živela v zunajzakonski skupnosti, njeni krvni sorodniki v ravni vrsti, posvojenec ali posvojitelj, bratje in sestre ter osebe, ki jih je bila dolžna preživljati.

Upravičenec, do storitve podpore žrtvam kaznivih dejanj je lahko vsakdo, ki je žrtev kaznivega dejanja, storjenega v Republiki Sloveniji, ne glede na to, ali je kaznivo dejanje prijavil. Kadar je kaznivo dejanje storjeno izven ozemlja Republike Slovenije, je upravičenec oseba, ki ima v Republiki Sloveniji stalno ali začasno prebivališče.

Posebna pozornost se namenja skupinam upravičencev, ki so najranljivejši (žrtve spolnega nasilja, otroci, invalidi in žrtve, za katere obstaja možnost ponovitve kaznivega dejanja nad njimi).

c) Postopki

Podpora žrtvam kaznivih dejanj je strokovno voden proces, v katerem se opredeli problematika in določijo cilji, ki se želijo doseči.

Prvi del zajema prepoznavanje stisk upravičenca, ki so nastale zaradi storjenega kaznivega dejanja, raziskovanje življenjskega sveta uporabnika ter strokovno oceno njegovih potreb in pričakovanj.

Drugi del zajema informiranje upravičenca o pravicah in možnostih, ki jih zagotavlja že delujoča mreža za zaščito žrtv kaznivih dejanj, in podajanje informacij glede ukrepov drugih deležnikov (policije, pravosodnih organov, nevladnih organizacij, ki delujejo na tem področju).

Tretji del zajema oceno moči upravičenca in izdelavo načrta pomoči, seznanitev upravičenca z ustreznimi specializiranimi programi, usmerjanje v vključitev v specializirane programe ter usklajevanje aktivnosti z nosilci družbene oziroma zdravstvene mreže in drugimi pomembnimi deležniki ob soglasju upravičenca, zlasti kadar gre za težje kaznivo dejanje oziroma kaznivo dejanje, ki je poseglo v spolno nedotakljivost, ali za kaznivo dejanje, katerega žrtev je invalid ali otrok.

Četrti del zajema seznanjanje upravičenca s strokovnimi in laičnimi delavci, ki bodo z njim sodelovali, spodbujanje upravičenčevega sodelovanja pri izvajanju posameznih dejavnosti, pomembnih za vzpostavitev novih življenjskih vzorcev, izvajanje strokovnega svetovanja na ravni, ki je za upravičenca smiselna in mu zagotavlja uporabo preostalih zmožnosti vključevanja v družbo, ter trimesečno evalvacijo del, kar je podlaga za nadaljnje razgovore.

d) Trajanje

Postopki prvega in drugega dela trajajo šest ur. Nadaljnja srečanja potekajo v vnaprej dogovorjenih terminih v povprečnem trajanju 60 minut.

Svetovalni cikel zajema največ deset srečanj v enem letu.

e) Metode dela

Storitev se izvaja po pravilih in načelih svetovalnega procesa, nasvetovanja ter s tehnikami usmerjanja, spodbujanja, pogajanja in ponujanja opore. Uporabljajo se lahko tudi skupinske oblike svetovanja, pri seznanjanju in usmerjanju pa tudi delo s skupnostjo.

Strokovni delavec pri izvajanju storitve ne sklepa sporazumov oziroma dogovorov, temveč pripravi zapise obravnav.

f) Izvajalci storitev

Podpore žrtvam kaznivih dejanj izvajajo strokovni delavci iz drugega in tretjega odstavka 69. člena Zakona o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ in 29/17) z najmanj petimi leti delovnih izkušenj na področju socialnega varstva.

g) Supervizija in izobraževanje

Sestavni del storitve sta tudi strokovno izpopolnjevanje in supervizija, organizirana po naslednjih načelih:

- supervizijski posveti: po deset ur na 100 storitev v obliki strokovnega svetovanja v primeru izvajanja prvega in drugega dela storitve ter po deset ur na 50 storitev strokovnega svetovanja v primeru izvajanja tretjega in četrtega dela storitve;
- strokovno svetovanje: v obsegu, kot ga določa panožna kolektivna pogodba.

h) Dokumentacija

Dokumentacija obsega evidence v skladu z navodili iz 115. člena Zakona o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ in 29/17) in delovne evidence izvajalca, zlasti zapise obravnav, ki se vnašajo v zbirko socialnih podatkov.

e) Normativ storitve

Povprečni normativ storitve na enega strokovnega delavca znaša 25 storitev na 1000 izvršenih kaznivih dejanj.

Tako določeni normativ se poveča za ustrezen delež upravno-administrativnih nalog po merilu:

- en delavec s V. stopnjo izobrazbe na vsakih 30 strokovnih delavcev, ki neposredno opravljajo storitve, in
- en delavec s IV. stopnjo na vsakih 50 strokovnih delavcev, ki neposredno opravljajo storitve.«.

KONČNA DOLOČBA

4. člen

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.
Ljubljana,
EVA

Mag. Ksenija Klampfer
ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

- Priložen je MSP-test.